BOSHLANG‘ICH SINFLARDA KONFLIKTLARNI PEDAGOGIK KORREKSIYA VOSITASIDA BARTARAF ETISH

Qulmamatov Sindorqul Ibragimovich
“Boshlang‘ich ta’lim metodikasi” kafedrasi dotsenti, p.f.n.
Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi
Guliston shahar 8-umumta’lim maktabi boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi
akbarovay580@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilari orasida yuzaga keladigan konfliktlarni pedagogik korreksiya yordamida bartaraf etish masalalari yoritilgan. Konflikt faqat salbiy holat emas, balki o‘quvchilarning xulqini to‘g‘rilash, muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirish va sinfdagi sog‘lom muhitni shakllantirish vositasi sifatida talqin qilinadi. Shuningdek, konfliktlarni hal etishda diagnostika, emotsional o‘tiladi.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, konflikt, pedagogik korreksiya, o‘quvchi xulqi, sinf iqlimi, profilaktika.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы разрешения конфликтов среди учащихся начальных классов средствами педагогической коррекции. Конфликт рассматривается не только как негативное явление, но и как средство коррекции поведения, развития коммуникативных навыков и формирования благоприятного психологического климата в классе. Также раскрывается значение диагностики, управления эмоциональным состоянием, рефлексии и профилактики в процессе разрешения конфликтов.

Ключевые слова: начальное образование, конфликт, педагогическая коррекция, поведение учащегося, психологический климат, профилактика.

Abstract. The article discusses the resolution of conflicts among primary school students through pedagogical correction. Conflict is interpreted not only as a negative phenomenon, but also as a means of improving student behavior, developing communication skills, and creating a healthy classroom environment. The importance

of diagnosis, emotional regulation, reflection, and prevention in conflict resolution is also highlighted.

Keywords: primary education, conflict, pedagogical correction, student behavior, classroom climate, prevention.

Boshlang‘ich ta’lim o‘quvchi shaxsining shakllanishida muhim bosqich hisoblanadi. Aynan shu davrda bolalarda muloqot qilish, o‘zini tutish va tengdoshlari bilan munosabat o‘rnatish ko‘nikmalari rivojlanadi. Shu sababli boshlang‘ich sinflarda uchraydigan konfliktlar oddiy intizom muammosi emas, balki tarbiyaviy jarayonning muhim qismi sifatida qaralishi kerak.

O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonunida boshlang‘ich ta’lim o‘quvchilarda savodxonlik, bilim va ko‘nikmalarni shakllantirish bilan bir qatorda ularni ijtimoiy hayotga tayyorlash vazifasini ham bajarishi belgilangan [1]. Shu bois konfliktlarni jazolash orqali emas, balki pedagogik korreksiya asosida hal qilish muhimdir.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari orasidagi konfliktlar ko‘pincha emotsional ta’sirchanlik, diqqat uchun kurash, bir-birini tushunmaslik yoki muloqot ko‘nikmalarining yetarli emasligi sababli yuzaga keladi. Bunday vaziyatlarda o‘qituvchining munosabati katta ahamiyatga ega. Agar pedagog faqat jazolash bilan cheklansa, konfliktning asl sababi bartaraf etilmaydi. Pedagogik korreksiya esa muammoning sababini aniqlash va uni to‘g‘ri yo‘naltirishga xizmat qiladi.

Pedagogik korreksiya bir necha bosqichda amalga oshiriladi. Birinchi bosqich — diagnostika. Bu jarayonda o‘qituvchi konfliktning sabablarini aniqlaydi va o‘quvchilarning hissiy holatini tahlil qiladi. Ikkinchi bosqichda emotsional taranglik kamaytiriladi. Masalan, tinch suhbat, qisqa tanaffus yoki e’tiborni boshqa faoliyatga qaratish orqali o‘quvchilarni tinchlantirish mumkin.

Keyingi bosqich kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirishdan iborat. O‘qituvchi bolalarga bir-birini tinglash, navbat bilan gapirish, murosa qilish va uzr so‘rash kabi ijobiy muloqot usullarini o‘rgatadi. Bu esa konfliktlarning kelajakda kamayishiga yordam beradi.

Boshlang‘ich sinflarda sog‘lom sinf muhitini yaratish ham konfliktlarning oldini olishda muhim omildir. Hamkorlikka asoslangan o‘yinlar, guruhli ishlash, rolli mashqlar va umumiy sinf qoidalarini birgalikda ishlab chiqish ijobiy natija beradi.Boshlang‘ich sinfda korreksion ishning samaradorligi ko‘p jihatdan sinf iqlimiga bog‘liq. Konflikt faqat ikki bola o‘rtasidagi hodisa emas; u ko‘pincha butun sinfning norasmiy me’yorlari, kichik guruhlar raqobati, masxara madaniyati yoki e’tibor uchun kurash fonida paydo bo‘ladi. Shu sababli korreksiya individual suhbat bilan cheklanmasligi kerak. Sinfda hamkorlikka asoslangan o‘yinlar, rolli vaziyatlar, juftlikda ishlash, “tinglash doirasi”, ijobiy baholash marosimlari, umumiy qoidalarni bolalar bilan birga ishlab chiqish kabi usullar mojarolarning umumiy fonini pasaytiradi. Maktabdagi konfliktlarni boshqarish dasturlari samarali bo‘lishi uchun ular faqat bir pedagogning tashabbusi emas, balki butun ta’lim muhiti, ma’muriy qo‘llab-quvvatlash va zarur resurslar bilan ta’minlangan tizim sifatida yo‘lga qo‘yilishi ta’kidlanadi.

Demak, boshlang‘ich sinf o‘qituvchisining korreksion faoliyati maktabning umumiy tarbiyaviy siyosati bilan uyg‘unlashgandagina yuqori natija beradi [4].

Boshlang‘ich sinflarda konfliktlarni pedagogik korreksiya vositasida hal etish o‘quvchilarning emotsional va ijtimoiy rivojlanishiga yordam beradi. Ushbu yondashuv konfliktni jazolash emas, balki tarbiyaviy vosita sifatida ko‘rishga asoslanadi. Pedagogik korreksiya orqali o‘quvchilarda muloqot madaniyati, o‘zini boshqarish va hamkorlik ko‘nikmalari shakllanadi. Bu esa sinfda sog‘lom psixologik muhit yaratishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-637-son, 2020-yil 23-sentabr.

2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 187-son qarori, 2017-yil 6-aprel.

3. Bayraktar H. V., Yilmaz K. Ö. Investigation of Primary School Teachers’ Conflict Resolution Skills // Journal of Education and Training Studies. 2016.

4. UNESCO. What You Need to Know about Social and Emotional Learning. 2024.